

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Disputatio VII. De Prædicato Actuum humanorum, quod est Libertas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

ly adæquata actui libero elicitio, adæquata inquam intrinsecè, sit per illum omnis libertas, ubi ly adæquata per illum excludit motivum malum; nescio cur idem ly adæquata non excludat etiam motivum bonum, secundum vel tertium concurrens ad eundem actum, quod alias probatum.

INSTAT 2. Commune est Dionysii Axioma, *Bonum est ex integra causa*: quod ita est accipiendum, ut negetur aliquam relatè ad aliquod objectum bonitatem moralem, posse convenire actui, cui convenit aliqua ratio malitiæ, imputabilis operanti propter eundem actum: quia actus ut habeat bonitatem aliquam moralem, relatè ad aliquod objectum, necesse est ut placeat Deo: nullum autem objectum potest placere Deo prout conjunctum cum objecto malo.

RESPONDETUR. Bonum positum in Axiomate est bonum sine addito, si sine addito, ergo

simpliciter bonum: non negamus autem bonum simpliciter, esse ex integra causa: hinc & prædictum actum non dicimus esse bonum simpliciter; cæterum quid repugnat esse aliquod bonum secundum quid? & si in physicis datur sanum secundum quid, coloratum secundum quid; si in Logicis & Animasticis dantur formalitates attingentiarum diversi objecti, intra eandem entitatem actus: demonstrabile item secundum quid: cur non dabitur etiam bonum secundum quid? Quod ipsum in hoc fundatur: quia fieri potest ut duo aliqua inter se conjungantur, neque tamen unum agat in aliud, destruatque ipsum: consequenter ut se duo illa compati possint; non apparet autem quomodo motivum malum, agat in motivum bonum. Quod si datur bonum secundum quid, non debet dari ex integra causa, hoc ipso enim non esset bonum secundum quid, si esset ex integra causa.

DISPUTATIO VII.

De Prædicato Actuum humanorum, quod est Libertas.

Voluntatem humanam libertate pollere probant contra hæreticos Controversistæ, & præstitum est in Ethicis. Et certè nullæ deberent assignari pænæ pro malè factis, & nulla præmia, si nemo libertate peccat, sed necessitate. Nullusque virtuosus est, si necessitatio talis est. Ut reliqua explicentur.

PRÆMITTO 1. *Spontaneum & Liberum rigore loquendo distincta esse*. In primis ratione subsectorum quibus conveniunt: nam spontaneum etiam brutis convenit: liberum non convenit, ut Aristoteles 3. Moral. c. 4. *Ejus, inquit, quod spontaneum vocant, participes sunt pueri & animales alia*. Item distinguuntur ratione terminorum quibus opponuntur: spontaneo enim opponitur coactio & violentia, non opponitur necessitas: & ita spontè canis appetit cibum, hoc est non coactè nec violentè; & tamen necessitatio: liberum autem opponitur necessario & coactio.

PRÆMITTO 2. *Spontaneum appropriari in rebus entibus rationalibus*: ut illud appropriat Aristoteles 3. Moral. c. 3.

PRÆMITTO 3. *Libertatem posse à nobis concipi secundum quod in re est, & sic non aliud est, quam potentia libera: vel ipsum exercitium libertatis*. Secundò possumus concipere libertatem tanquam formalitatem quandam ex modo con-

cipiendi concretescentem cum potentia & actu, facientemque concretum hoc, quod est liberum, formando scilicet illud & differentiando. In hac posteriori consideratione vix aliqua de libertate attingentur. Ut sub priori consideratione explicetur. Sit

QUÆSTIO I.

De Libertate secundum se.

Quæremus in primis, quid definitivè Libertas? Deinde, an esse liberum sit prædicatum essentiale & intrinsecum actui?

DIFFICULTAS I.

Quid definitivè Libertas?

DEFINENDUM est. *Definitivè Libertatem esse Potentiam, quæ positis omnibus prærequisitis ad operandum, potest agere, vel non agere oppositum*. Si autem displiceat ista enumeratio: sufficiet dicere quod libertas sit Potentia, positis omnibus prærequisitis indifferens ad operandum. Si autem spectetur libertas in actu, tunc sic definitur, quod sit actus, qui positis omnibus prærequisitis ad operandum, poterat non esse.

PROBATUR 1. Definitio Auctoritate.

1. AUCTORITAS est. Aristotelis ex 9. Metaph. c. 5. & c. 7. inquit: *Cui nihil addendum tollendumve sit, ut agere vel non agere possit*. 3. Ethic. c. 5. In quibus, inquit, in nostra potestate situm est agere,

P.
1. LOD
WSKI
A. e. Z.
VI

agere, si non est etiam non agere, & in quibus non agere simili etiam modo agere. Cap. etiam 7. dicit: Ea esse sita in nostra potestate, in quibus, inquit, non solum agere, sed etiam non agere possumus, ita ut tam non, quam etiam, juris nostri sit & arbitrii.

2. AUCTORITAS S. Thomae ita in Philosophicis commentando. 3. Eth. c. 5. Lect. 2. Si operari, inquit, est in nostra potestate, oportet etiam quod non operari sit in nostra potestate: si enim non operari non esset in potestate nostra, impossibile esset nos non operari: Ergo necesse esset nos operari: & sic operari non esset in nobis sed in necessitate. Quæst. etiam 22. de veritate, Art. 6. Secundo, inquit, voluntas est indeterminata respectu actus: quia circa objectum determinatum potest uti actu suo cum voluerit, vel non uti. Et ibid. ad 1. Ipsa, inquit, voluntas determinat sibi suum velle, & ideo quamvis esse sit immutabile, tamen velle indeterminatum est, ac per hoc in diversa flexibile. Quæst. 6. de Malo. Quærit an electio sit necessaria? Respondeo, inquit, dicendum quod quidam posuerunt, quod voluntas hominis ex necessitate moveatur ad aliquid volendum, nec tamen ponebant, quod voluntas cogeretur, non enim omne necessarium est violentum, sed solum id cuius principium est extra. Unde & motus naturales inveniuntur aliqui necessarii, non tamen violenti &c. hac autem opinio est heretica. Et ibidem q. 3. ad 5. Dicendum, inquit, quod voluntas cum sit ad utrumlibet per aliquid determinatur ad unum, nec oportet hoc esse aliquod agens extrinsecum. En S. Thomam agnoscentem determinationem ab intrinseco. Et ibidem q. 13. art. 2. ad 3. & art. 6. similia habet.

In sua Theologia i. p. q. 83. a. 3. in corpore. Proprium, inquit, liberi est electio; ex hoc enim liberi arbitrii esse dicimur, quod possumus unum recipere, alio recusato. Prima 2. q. 10. a. 4. Quia igitur, inquit, voluntas est activum principium, non determinatum ad unum, sed indifferenter se habens ad multa; sic Deus ipsam movet, quod non ex necessitate eam ad unum determinat, sed remanet motus ejus contingens & non necessarius, nisi in iis ad quæ naturaliter movetur. Similia habet ibid. q. 13. a. 2. ad 3. Et ibid. q. 9. a. 6. ad tertium: Deus movet voluntatem, sicut universalis motor, & sine universali motione homo non potest aliquid velle, sed homo per rationem determinat se ad volendum hoc vel illud. Similia habet in secunda secundæ q. 6. a. 4. Et in 2. Diff. 25. q. 1. a. 1. ad 3. Qui locus recitatur in prima parte, censeturque inter efficaces. Similia habet 1. contra Gentes, c. 66. & 88.

3. AUCTORITAS est Augustini.

1. LOCUS sit de Actis cum Felice L. 2. c. 4. Habet, inquit, quisq. in voluntate, aut eligere, quæ bona sunt, & esse arbor bona, aut eligere, quæ mala sunt, & esse arbor mala. Et ibidem c. 3. Esse autem liberum arbitrium atque inde peccare quoniam si velit, non peccare si nolit, non solum in divinis Scripturis, quas non intelligitis sed etiam in verbis ipsius Mamchæi tibi probo. Similia habet c. 5. qui enim

servare legem non vult, in potestate ejus est si velit. Et paulo infra: Hoc ergo quod in eorum voluntate est, ut nolit, peccatum est, & certè sine aliqua necessitate.

2. LOCUS ex Homil. 12. de 52. Deo auxiliante nostrum est, vel eligere vel repudiare quod suggerit (supple Sathan) similia habet de duabus Animabus contra Manich. c. 12. & c. 15. Retrahit ubi voluntatem seu liberum arbitrium dicit esse motu in animi liberum ad faciendum, vel non faciendum. Epistolâ item 46. lib. 22. contra Faustum, & lib. de Gratia & Libero arbitrio per plura cap. 1. 2. 4. 8. 78. ubi citato cap. 2. ait. Nempe, ubi dicitur noli hoc, & noli illud: Vbi ad aliquid faciendum vel non faciendum in Divinis monitis opus voluntatis exigitur; satis liberum demonstratur arbitrium.

3. LOCUS est ex lib. de Prædestinat. & Gratia c. 9. Ita inter se atque homines Deus tempora officiaq. distribuens ordinavit, ut vocatione ipsius bonorum principia sumeremus: Vocati autem atq. illuminati vias mandatorum Dei boni ingenii intelligentia nosceremus, & eas libero vel eligeremus, vel relinqueremus arbitrio.

4. LOCUS est lib. 3. de Libero Arbit. cap. 3. Quidquid sit quando volumus, & non sit quando nolumus, liberum est.

5. LOCUS est ex lib. de Gratia Christi c. 18. Habemus possibilitatem utriusq. partis à Deo insitam. Similia habet L. 1. contra Julianum. Ex quo autem homo incipit uti libertatis arbitrio, & peccare & non peccare potest.

6. LOCUS est ex lib. de Prædest. Sanctorum c. 5. Non quia, inquit, credere vel non credere non est in arbitrio voluntatis humanae, sed in electis preparatur voluntas à Domino. Ad quod alludit L. Retrahit. 1. circa lib. 3. de Libero arbitrio c. 16. Quid, inquam, quisque sectandum & amplectendum eligat, in voluntate se positum consistit.

7. LOCUS est, lib. 1. contra Julianum cap. 4. Victoria, quæ peccatum vincitur nihil aliud est, quam donum Dei in isto certamine adjuvantis Liberi arbitrium. Et Epist. 89. Neque enim voluntatis arbitrium ideo tollitur, quia juvatur, sed idè juvatur, quia non tollitur.

Quando autem August. videtur negare Liberi arbitrium, non negat illud in quantum importat potentiam animæ ad utrumlibet indifferenter; sed in quantum non habet expectatum sui usum propter impedimenta, vel spontè, vel aliunde, hoc est à concupiscentia posita. Unde lib. de Gratia Christi c. 25. explicans, quomodo & velle & operari Deus operetur in nobis: Non quia, inquit, nos non volumus aut nos non agimus, sed quia sine ipsius adiutorio nec volumus aliquid boni nec agimus.

PROBATUR 2. Ratione: Si non confisteret Libertas in illa indifferencia, confisteret in negatione coactionis, quamvis cum hoc stet, quod necessario velit; ut volunt nuperi hare-

Sanctiſta, & ante eos Calviniani. Sed Libertas non ſtat in illa negatione coactionis: quod ipſum ordinariè probatur: quia Beati non coguntur amare Deum, & tamen illum non libere amant. Intellectus ſuppoſito aſſenſu præſentiarum non cogitur ut aſſentiat. Concluſio coactio enim & invitum, in hoc genere coincidunt, non invitum autem intellectus aſſentitur Concluſioni. Et certè circa objectum ſuum veritas potentia actu à ſe proſecto, non facit id quod alius dicerem potentiam ſenſitivam invigilare delectari, ſi vel ſemel cum tendentia in objectum contemperatum principiis potentia tendentis, dicatur ſtare invitum.

Deinde negatio coactionis videtur eſſe aliud negativum, cum tamen eſſe liberum ſit quod ex communi apprehenſione poſitivum.

RESPONDEBIS. Quod intellectus violentiam revera haberet in aſſentiendo Concluſioni non eſſet potentia neceſſaria.

CONTRA: Quia præſcindendo à quaſtione de voce; Quæro, an cogatur, vel non cogatur intellectus ad aſſentiendum? ſi cogitur? reſpondetur argumentum factum. Si non cogitur? Ergo conſentit liberè: quod falſum: quidquid ſit, non debet dici pati violentiam id quod neceſſarium eſt. Deinde etiam potentia neceſſaria poſſunt pati violentiam: nam Lapis deorſum etiam projectus cum impetu, violentiam habet, & tamen eſt potentia neceſſaria ad motum deorſum: homo item habet potentiam neceſſariam productivam motus progreſſivi, & tamen in motu progreſſivo violentiam pati poteſt, ſi protrudatur.

PROBATUR 3. Tum quia vel liberum eſt homini eſſe liberum, vel non eſt liberum? neutrum dici poteſt: Ergo neque dici poteſt libertatem ſtare in negatione coactionis. Min. probatur, ſi non eſt liberum homini ut ſit liber, ergo cogitur, ergo contra reniſum voluntatis eſt liber. Si autem eſt liberum illi: Ergo non cogitur ut ſit liber: quod ipſum non cogitur ut ſit liber, quem rogo ſenſum habere? ſi enim dicas, non cogit homo ſe, ut ſit liber; ridiculum eſt: nam pro illo priori, quo debet poni homo, debent præintelligi principia productiva illius, adeoque productiva illius in eſſe liberi: non ſupponitur autem ante poſitionem hominis, homo non ſe cogens ut ſit liber. Non etiam poteſt dici, quod Deus non cogat hominem ut ſit liber, adeoque liberè eſt liber: quia ſi id verum eſt, tunc huius poſitionis, homo eſt liber, ſenſus erit, hominem non cogit Deus, ut ſit liber: quod dici non poteſt. Ponamus enim, quod cogat Deus hominem; vel erit liber, vel non: Si non erit liber, ergo falſum eſt illum cogi ut ſit liber: Si autem erit liber? Ergo cum coactione ſtat libertas. Tum, quia poſſibilis eſt talis libertas quæ ſtet cum indifferentia, & cur non erit noſtras? Tum, quia quando aliquid in

rationalibus ſit contra reniſum voluntatis, illud eſt coactum & tollit libertatem: tunc quæro, ille reniſus voluntatis, vel ſupponit potentiam liberam vel non ſupponit? Si non ſupponit: Ergo nec facit; quia nullus actus in eo eſſe conſtituit potentiam, quod ab ea participat: atque ita cum reniſus voluntatis ſit liber, debet ſupponere potentiam à qua proficiſcitur liberam: Si ſupponit potentiam liberam: Ergo datur libertas ante elicium reniſum voluntatis, contra quem agit coactio.

Neque valet ſi dicas, quod ſola actualis libertas conſiſtat in negatione coactionis, non autem ipſius potentia. Non enim eſt major ratio unius quàm alius: & ſi libertatem actus ſalvas per indifferentiam, ſalvare poteris & potentia libertatem. Tum, quia falſa eſt hæc affirmativa, omne neceſſarium habet indifferentiam ad utrumlibet, alias & objecta haberent indifferentiam: Ergo vera eſt hæc, nullum neceſſarium habet indifferentiam ad utrumlibet, quia in propoſitione neceſſaria, ſi ſit affirmativa falſa, debet eſſe vera negativa. Poſita veritate illius negativæ, vera erit oppoſita hæc alia diverſæ appellationis, omne ſcilicet contingens habet indifferentiam ad utrumlibet: Quæ ſimul eſt contraria illi negativæ nullum neceſſarium habet indifferentiam ad utrumlibet. Cum autem omne liberum ſit contingens, omne etiam liberum habebit indifferentiam ad utrumlibet. T. q. per oppoſitos non paucos in idem coincidere deberet non coactum & naturale: dicunt enim non eſſe liberum quia eſt naturale vivere animam: & tamen hæc duo communi etiam apprehenſione differunt.

DIFFICULTAS II.

An Libertas ſit prædicatum eſſentiale?

PRÆMITTO 1. Non eſſe quaſtionem de actu libero reduplicativè accepto: Nam certum eſt quod illi eſſe liberum ſit eſſentiale, ſicut eſſentiale eſt accidenti eſſe accidens.

PRÆMITTO 2. Senſum quaſiti hunc eſſe; An eſſe liberum dicat prædicatum aliquod intrinſecum, quod non dicit actus neceſſarius, conſequenter an actus liber idem in entitate poſſit vel poſſuerit eſſe neceſſarius.

PRÆMITTO 3. Sentire Hurt. & cum eo Eſparza aliosque, eſſentialem eſſe actui libero libertatem. Negat uterque Suarez, Vaſquez, Arriaga, Oviedo.

Punctum Difficultatis 1.

Proponuntur Argumenta utriusque partis. Negativa partis.

1. RATIO eſt. Quæ utitur Rec. Suar. quia Libertas actus dicit in obliquo requiſita ad ſe, qualis eſt advertentia, decretum conditionatum, concursus indifferens: hæc autem

p

sunt

P.
110D
WSKi
A. e. Z.
VI

sunt extrinseca actui, & possunt variari illo persistente: & ita actus qui incepit sine advertentia, potest continuari cum advertentia.

RESPONDERI potest. Retorquendo Argumentum. Relationi terminus est extrinsecus in sententia ipsius Recent. Suarez, nunquidne jam relatio persistere poterit variato termino? Facile item negabunt Oppositi, quod idem actus fieri possit cum advertentia & in advertentia, dicentque similes esse, sed non eosdem. Et licet differentias istas in ipso exercitio actus, potentia quæ elicit actum, discernere non possit, negabunt tamen quod in re, idem erit actus.

2. RATIO est quæ utitur Arriaga: Actus liber libertate contrarietatis, non differt à necessario quoad speciem, ergo saltem libertas contrarietatis non est actui essentialis: Ergo nec libertas contradictionis. Antecedens probatur, quia idem est amor Dei sive habeas paratum concursum ad odium habendum, sive non.

RESPONDERI potest. Quia cum necessitate quoad speciem stat adhuc libertas contradictionis: Hæc ipsa erit actui essentialis. Probatio etiam Anteced. ex dictis negatur.

INSTAT idem. Datur determinari ad actum amoris vel odii, ita ut alterutrum necessario elicere debeam, Petrus autem determinetur non nisi ad amorem, ille amor tam est mihi liber, quam Petro.

RESPONDETUR. Hoc ipsum esse quod negant Oppositi, ulteriusque probandum fuisset.

3. RATIO est Oviedi. Actus Liber est ille, qui provenit à principio indifferenti, sed est extrinsecum actui libero provenire ab hoc principio: quia actui amoris supponere ex parte principii duplicem cognitionem, unam quæ ducit ad amorem, aliam quæ ad odium, per accidens est; scilicet illa quæ ducit ad odium; ducens enim ad odium non influit in amorem, sed ab eo retrahit.

RESPONDETUR hoc Argumentum multum probare; Quia probat etiam actui libero, quæ liber est, non esse essentialem libertatem; quia in illum non influit per se cognitio, quæ retrahit ab objecto. Directè etiam Responderi potest. Actui scilicet amoris quæ amor est, accidentale esse, imò impertinens supponere cognitionem, quæ ducit v. g. ad odium; non tamen actui libero, sub formalitate liberi.

Addo, quod cogitatio inclinans ad amorem non juvetur cogitatione retrahente ab amore, per modum principii motivum, juvatur tamen à cognitione retrahente ab amore, per modum principii in esse liberi actus constituyente. Sic v. g. species impressa ut concurrat ad hanc speciem actus potius, non juvatur à potentia vitali, licet in ratione ponentis actum vitalem juvetur à potentia vitali. Et universaliter fieri potest ut duo principia concurrentia ita se habeant

ut unum non juvet aliud, in una ratione, juvet in alia.

4. RATIO ejusdem est. Idem actus qui procedit à voluntate Dei, & decreto ejus indifferente, procedere potest à decreto ejusdem determinato. Quia decretum Dei applicat omnipotentiam, nec ipsa per se influit: Ergo sive omnipotentia ex vi hujus, sive ex vi illius decreti applicetur; idem erit principium immediate attingens effectum: Ergo nec variabitur actus. Quia quotiescunque principium immediate attingens effectum est omnino idem, effectus potest esse idem. Addit, decretum applicans omnipotentiam habet se ita, sicut mea potentia loco motiva applicans ad deambulationem; sed eadem erit deambulatio, sive ab hac, sive ab illa voluntate applicetur: Ergo eadem erit volitio sive ab hoc, sive ab illo decreto omnipotentia applicetur.

RESPONDETUR. Voluntatem Divinam non esse causam immediatam effectus, sed non nisi applicativam ad effectum. Cæterum ipsa omnipotentia continet diversos concurrenti modos, hinc ex ea potest sequi nunc liber, nunc necessarius actus. Principium illud: quoties, cunque est causa immediata idem est effectus, tunc solum verificatur, quando eodem modo agit causa: negabunt autem oppositi, eodem modo acturam omnipotentiam in casu productionis actus necessarii. Instantia de deambulatione non tenet, quia illi utpote actui externo, nunquam primitiva libertas convenire poterit.

INSTAT idem. Non implicat contradictionem ut prædeterminet Deus efficaciter voluntatem ad ponendum actum, quem prævidet posse libere à voluntate fieri: Ergo idem actus qui est liber potest esse necessarius. Antecedens probatur, si id non posset fieri, idem non posset, quia ille actus per se & essentialiter dependet à decreto indifferenti: vel idem non posset fieri, quia & esset necessarius, utpote procedens à principio determinato, & simul esset liber extrinsecus, & naturæ suæ: neutra ex his repugnantia sequitur: non prior, quia actus immediate non pendet à decreto Dei. Non sequitur etiam secunda repugnantia, quia ille actus non produceretur à principio determinato, & etiam ab indifferenti: Ergo non sequeretur illum fore necessarium & liberum.

RESPONDETUR. Non eundem actum, sed similem aliquo modo à Deo prædeterminandum. Et licet à decreto secundum se spectato non pendeat actus liber; pendet tamen ab illo prout applicante omnipotentiam. Negabitur etiam quod idem omnino actus sit futurus necessarius: diceturque illam prædeterminationem implicare: quia ex vi essentiae suæ, quæ nondum manet confutata, deposcit actus liber, ne prædeterminetur.

INSTAT 2. Idem. Sequitur ex opposito senten-

sententia, quod actum liberum quem habui in instanti præcedenti, & jam illo careo, non potuerit Deus de potentia sua absoluta ad hoc utque instans conservare non producta alia coque ignitione de novo: Sequela probatur, vel Deus erat conservaturus illam volitionem liberam, vel necessariam respectu voluntatis: non necessariam; quia contra oppositos volitio de libera transiret in necessariam: non etiam servabit illam liberam, quia in tantum Deus potest conservare liberam volitionem, quatenus potest applicare principia indifferentia, ex vi quorum liberè ponatur à voluntate: quod tamen jam coactu non esset; quia & omnipotentia, & decretum, non nisi esset ad unum determinatum.

RESPONDETUR. Sicut Deus sine ulla prædeterminatione potest facere, ut homo consentiat, quantumvis datis principiis non necessitantibus; quæ alias explicata, ita poterit facere, ut etiam fiat conservatio actus positus, etiam principis indifferentibus.

INSTAT 3. Idem. Ad omnem volitionem ad quam est libera voluntas cum his cogitationibus & comprinciis creatis, est etiam liber Deus suppositis iisdem principiis: Ergo libertas non est intrinseca actioni.

RESPONDETUR. Quando Deus dicitur esse liber respectu volitionis liberæ; non est iste sensus, potest Deus facere ne sint causæ indifferentes, maneat tamen idem effectus liber; alias posset etiam Deus prædeterminare, ut non nisi liber actus fiat; quod tamen alias refutatum manet: sed fit non nisi hic sensus, quod nemo necessitet Deum, ut à parte sua ponat omnia quæ ad libertatem requiruntur.

7. RATIO est. Actus Liber est ille qui positis omnibus prærequisitis potuit esse & non esse: Ergo ex eo præcisè potest intelligi hic actus liber quod processerit à voluntate cum omnibus prærequisitis, ita ut talis actus potuerit esse & non esse.

RESPONDETUR. Conc. Totum, & Neg. quod hoc ipsum posse esse & non esse non sit intrinsecum actui, vel quod sequatur posse illum etiam esse necessarium.

Affirmativa Partis.

1. ARGUMENTUM est. Desumptum ex Paritatibus.

1. PARITAS est. Vitalitas est intrinseca actui: Ergo & libertas.

RESPONDETUR. Neg. Ant. nam etiam ly ab intrinseco quod ponitur in definitione actus vitalis, est aliquid extrinsecum, licet intrinsecè requisitum.

2. PARITAS. Potentia libera differt essentialiter à potentia necessaria: Ergo & actus liber differt essentialiter à necessario.

RESPONDETUR. Ant. In sententia identifiante sibi potentias falsum est; si ly essentialiter

importet etiam alicuiusmodi entitatis. Quod si per ly essentialiter intelligatur quidem differentia per definitiones, sicut duæ illæ potentie distinctas habent definitiones, ita & actus liber & necessarius distinctas etiam habebunt definitiones. Sed negari potest, quod definitionibus distinguere non possint, quamvis non sit essentialiter prædicatum libertas & intrinsecum, ad eum modum, quo relatum & non relatum distinguuntur essentialiter, & tamen terminus non est quid simpliciter intrinsecum relationi, sed non nisi extrinsecum intrinsecè requisitum.

3. PARITAS. Idem actus intellectus non potest esse deliberatus & indeliberatus: Ergo nec idem potest esse liber & necessarius.

RESPONDETUR. Negando Conf. quia esse actum deliberatum nihil aliud est: quam ly: Ego adverto: esse autem actum indeliberatum nihil aliud est, nisi esse ly: Ego non adverto: quæ duo non possunt esse idem. Quia autem similis repugnantia non ostenditur in actu libero & necessario, fit ut idem actus, possit esse necessarius & liber.

4. PARITAS est. Non potest esse eadem propositio vera & falsa. Ergo.

RESPONDETUR. Anteced. in aliquo sensu falsum esse, de quo in Logicis. Deinde si idem actus de eodem objecto, & ratione omnium reliquarum circumstantiarum esset verus & non verus, sequeretur contradictio, quæ non sequeretur si idem actus esset liber & necessarius ob mutationem extrinsecarum circumstantiarum. Utrique paritati allata per id etiam potest responderi, quia sicut non potest manere eadem relatio variato termino, licet terminus non sit quid intrinsecum relationi; ita nec erit necesse ponere inter istos duos actus necessarium scilicet & liberum differentiam ratione intrinsecorum, cum salvari possit ratione extrinsecorum, licet intrinsecè requisitorum.

5. PARITAS est. Perfectio est intrinseca actui; esse etiam malum, est etiam intrinsecum actui: Ergo & libertas erit prædicatum intrinsecum.

RESPONDETUR. Non omnes malitias esse intrinsecas actui: Perfectionesque connotative explicabiles suum connotatum non important tanquam quid intrinsecum, idem in præfati dicendum.

2. ARGUMENTUM est Hurt. Actus liber est objectum specialis complacentiæ vel displicentiæ Divinæ, quale objectum non est actus necessarius: Ergo liber, habet aliquam intrinsecam perfectionem quam non habet necessarius. Antecedens probatur, quia alias non præmiaret Deus actum bonum liberum, nec puniret malum, si non esset verum Antecedens, & tamen ad præmium & vituperabilitatem supponitur libertas.

P 2 RESPON

RESPONDETUR. Communiter duplicia esse Entia circa quæ versatur complacentia: alia quidem simplicia & absoluta; qualis est entitas, Angelus, qui simplex cum sit, propter suam perfectionem placet Deo. Alia autem quæ placent, sunt composita, & ea quæ sic placent non placent propter perfectionem quam habent singula seorsim accepta, sed prout conjuncta reliquis. Sic pulchritudo non est quid simplex, sed quoddam aggregatum ex pluribus, & pulchritudinis partes non placent secundum se, sed secundum quod conjunguntur ceteris: nam idem nasus si esset in fronte brevior, & in facie curtiore non placeret; in proportionata autem facie placet: idemque proportionaliter applicari debet ad displicentiam; nam is nasus qui displicet sub fronte parva, placeret sub magna. Quod dicitur de complacentia vel displicentia in ordine physico, dici potest, de displicentia in ordine morali; sic estus carniū, qui secundum se spectatus placere potest, si fiat die Jovis, displicet si fiat die Veneris. Porro in istis quæ displicent, vel complacentiæ sunt objectum, suntque ex pluribus composita, fieri potest, ut unum seorsim spectatum amabile sit, conjunctum cum altero odibile; sic idem cibus, si apponatur sapiat, si misceatur cum altero desipit, ita & propositio boni placere potest, conjuncta cum amore mali displicet.

RESPONDETUR 2. Concesso Ant. Neg. Conf. Quia ad hoc ut aliquid reddatur dignum odio non est necesse tanquam aliquid intrinsecum dicere illud objectum odibilitatis: Sed sufficit dicere tanquam aliquid necessario connexum. Unde etiam quando aliquid de novo displicet, non est necesse advenire aliquid mali in se: Sed sufficit ut in conjuncto illo, resulter aliquid, quod sit odio dignum, quamvis non omnia seorsim sumpta, sint odio digna.

INSTABIS 1. Cum actus liber per nos compleatur etiam advertentia, propositio ipsa non dicitur mala, sed sola actio voluntatis. Cujus ratio non potest reddi nisi quod intrinsecam malitiam habeat actus liber, quam non habet advertentia.

RESPONDERI potest. Advertentiam in seipsa, esse quid commune ad bonum & malum, utque completum ex advertentia & volitione reddatur malum, ponitur determinatio ab ipso met actu voluntatis. Et sicut pes rectus non est claudus, quamvis determinetur ad claudicationem à pede curvo; nec Deus est causa peccati, quia concursus illius, & voluntas sancta non determinat ad peccatum, sed ipsa causa secundum determinantis habeat actus voluntatis, vel sequens advertentiam; vel post advertentiam continuatus, sit ut soli illi tribuatur malitia.

3. ARGUMENTUM est. Procedere à voluntate, à cognitione indifferenti, itemque con-

curso, sunt hæc omnia essentialia actui libero. Ergo & libertas.

RESPONDETUR. Hæc omnia esse non nisi quid extrinsecum intrinsecè requisitum.

4. ARGUMENTUM est. Ratio liberi in actu, est ipsa actio, quæ est quid intrinsecum sibi.

RESPONDETUR. Rationem liberi secundum id quod dicit in recto esse quid intrinsecum; non autem secundum ea, quæ dicit extrinsecè, & in obliquo.

5. ARGUMENTUM. Si non sit libertas intrinsecum quid actui, non habebunt potioritudo libertatem actus interni, quam exteri.

RESPONDETUR. Fore adhuc rationem: quia externæ actiones proficiscuntur à principio ad unum determinato, nec sunt capaces primitive participandi illud extrinsecum prædictum libertatis, sed illud participant non nisi mediante actu interno.

INSTABIS. Principium liberum reducitur ad actum secundum per operationem liberam formaliter: Ergo hæc dicit aliquid ad a quod est distinctum ab ipso principio.

RESPONDETUR. Actus liber per suam entitatem distinguitur realiter à suo principio, licet non secundum omnia, quæ importat, adeoque non secundum posse esse & non esse, quod idem tam actui quam potentie convenit. Et sicut Pater distinguitur realiter à filio, non tamen distinguitur realiter à seipso prout importato ab eodem filio; sic & in præfenti. Concedi ergo potest activa libertas potentie, passiva actui.

Punctum Difficultatis 2.

Deciditur de Difficultate.

PRÆMITTO 1. Sicut in Metaphysica duplicem possibilitatem agnovimus; unam intrinsecam, quæ est in connexionem prædicatorum essentialium sita; & aliam extrinsecam sitam in causis potentibus producere effectum: ita & in præfenti possumus ponere duplicem Libertatem, unam extrinsecam & activam, quæ est ipsamet potentia; & ipsamet prærequisita indifferentia; & aliam libertatem intrinsecam, & quasi passivam, quæ est ipsemet actus prout connotans ipsas potentias indifferentes.

PRÆMITTO 2. Libertatem passivam duoducere. Unum in Recto, hoc est ipsam entitatem actus; & aliud in obliquo hoc est prædictum posse esse & non esse. Illud posse esse & non esse, non potest importari ab actu intrinsecè, & tanquam aliquid intrinsecum.

RATIO. Tum quia sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate, ita nec intrinsecanda; nulla autem necessitas intrinsecandi actui illud posse esse, & non esse. Tum quia posse esse & non esse desumitur relatè ad ipsummet principium: Ergo sicut principium non est intrin-

insecum prædicatum effectui; ita nec illud posse esse & non esse erit intrinsecum prædicatum. Tum, quia negatio ejusdem esse, non potest intrinsecari ipsi esse: Ergo nec actui libero posse esse, & posse non esse intrinsecari poterit. Consi. probatur, quia illud esse, quod ponit ly: posse esse, negat postea ly: posse non esse: Ergo si negatio esse, non potest intrinsecari ipsi esse, nec actui libero posse esse, & posse non esse, intrinsecari poterit.

PRÆMITTO 3. *Quod libertas actui voluntatis secundum quod actus voluntatis est, neque sit essentialis, neque non essentialis*: non essentialis, quia alias actus voluntatis non posset esse necessarius, si est illi essentialis libertas, neque etiam potest dici, quod sit non essentialis libertas, alias neque actui libero reduplicative sumpto essentialis foret. Cumque actus voluntatis quā talis præcindat ab esse liberi & necessarii, non potest dici essentialem esse actui voluntatis quā talis libertatem. Est ergo actus voluntatis nec secundum suam entitatem simpliciter accipiens, neque sub reduplicacione Liberi, sed specificative non nisi: An scilicet actus voluntatis liber specificative acceptus, tanquam intrinsecum prædicatum dicat libertatem.

DICENDUM. *Quod actus liber importet libertatem tanquam aliquid extrinsecum, intrinsecè tamen & essentialiter requisitum*. Est conclusio conformis istis quæ dicta sunt in materia de Connotatis & Relatione, iisque quæ dicta sunt in materia de Penitentia: An scilicet peccatum sit pars compositiva penitentiae?

PROBATUR 1. Id quod definitivè spectat ad actum Liberum, si non est intrinsecum, saltem debet esse extrinsecum intrinsecè requisitum: etenim quæ ad definitionem spectant, spectant ad essentiam rei: sed actus liber per posse esse & non esse definitur: Ergo.

PROBATUR 2. Conclusio. Non apparet ratio cur major sit connexio actus liberi cum posse esse & non esse, quàm sit inter relationem & terminum; sed terminus est non nisi quid extrinsecum intrinsecè requisitum ad relationem: Ergo idem dicendum de posse esse & non esse comparato ad actum liberum.

PROBATUR 3. Posse esse, & non esse, vel est conditio actus liberi, vel prædicatum intrinsecum, vel aliquod extrinsecum connotatum: sed non est sola conditio; quia si posse esse & non esse est sola conditio actus liberi, necessariò actus liber deberet habere alia prædicata sui definitiva: nihil enim definitur per meram conditionem. Non etiam illud posse esse & non esse est prædicatum intrinsecum propter dicta Præmissa secundò: non etiam est extrinsecum absolute etiam per Te: quia ingreditur definitionem liberi, debet ergo esse, ut intenditur, extrinsecum quidem connotatum, intrinsecè autem requisitum, quia ingreditur definitionem.

Sed poteritne idem actus qui erat liber esse necessarius? si adæquatè & cum suis connotatis accipiat actus liber non poterit reddi necessarius. Ratio, quia pro connotato dicit indifferentiam causarum, adeoque exclusionem necessitatis desumibilis à causis determinatis. In adæquatè tamen acceptus actus liber, seu pro sola entitate, potest reddi necessarius: nulla enim in hoc implicantia apparet, unica posset esse in hoc contradictio, nempe quòd sit liber tas intrinsecum prædicatum: hoc autem ipsum negatur.

OBJICIT 1. Esparza hic q. 14. Omnis actus liberè ac indifferenter elicitus, est essentialiter comparativus eorum extremorum, inter quæ versatur libertas arbitrii; utpote intrinsecè profectivus unius & reactivus alterius: Ergo actus liberè elicitus ex conceptu suo, est intrinsecè ac essentialiter exercitium potentiae liberæ, ut libera est, adæquatè sumptus, atque adeò est illi adæquatè intrinseca libertas in actu secundo: non secus atque est adæquatè intrinseca libertas in actu primo voluntati, quatenus conjunctæ cum omnibus requisitis, ad agendum & non agendum.

RESPONDETUR. Alia hæc est questio: An sit essentialiter actui libero posse esse & non esse; alia autem: An hoc ipsum posse esse & non esse sit aliquid intrinsecum, intrinsecè requisitum, parsque illius. Nam etiam relationi essentialiter est esse ad terminum, neque tamen terminus est pars relationis: essentialiter est causæ esse ad effectum; neque tamen effectus etiam per oppositos est pars causæ. Rursus Antecedens non continet definitionem libertatis, sed prædicatum commune etiam deliberationi intellectuali: hinc ex illo non est recta consequentia. Rursus Consequens hoc sensu est verum, quòd actus liber stante libertate reduplicativeque acceptus ex conceptu suo sit exercitium potentiae liberæ, secus non stante libertate; & actum non nisi specificativè sumpto.

Conformiter ad Conclusionem dici potest, quòd actus liber sit essentialiter comparativus, non ita ut sit hoc illi quid intrinsecum & ab intrinseco petibile: sed ita ut sit quid extrinsecum, & ab extrinseco, hoc est, à causis indifferentibus petibile: licet sit intrinsecè requisitum: quia ingreditur definitionem: non est autem novum ut entia connotativa, & respectiva aliquod extrinsecum, quia ad aliud, pro definitivo exposcant.

Paritas allata non tenet, quia esse causam talem & esse requisita talia non est prædicatum ab aliquo extrinseco pendens in ratione causativi; hinc libertas actui primo erit intrinseca: Jam autem libertas in actu secundo, est pendens ab extrinseco, nempe à principio potente operari vel non operari; quòd ipsum prædicatum sicut est extrinsecum actui;

ita & prædicata ab illo petibilia. Et sicut esse album est prædicatum intrinsecum & absolutum, secus esse simile: Ita & intrinseca erit libertas actui primo, stans in indifferentia causæ, non autem libertas actus secundi.

OBJICIT 2. Idem. Actus opinativus differt intrinsecè à cognitione evidenti: Ergo & liber à necessario, differet intrinsecè: quia sicut actus opinativus oritur ab intellectu distracto per motiva opposita, ita & actus liber oritur à voluntate distracta per plura motiva.

RESPONDETUR. Esse actum opinativum, nihil aliud est nisi esse expressionem assensivam objecto ob rationem non convictivam: ratio quidem non convictiva est quid extrinsecum, expressio tamen ipsa non est quid extrinsecum sibi ipsi. Jam autem actus liber non ratione sui, sed ratione causæ potentis operari, & non operari est liber: hinc sicut illa causa est quid extrinsecum actui; ita & prædicatum ex illa petibile, erit extrinsecum actui. Ex dictis etiam distinguitur Conf. Ergo & liber actus à necessario differt intrinsecè involvendo posse esse & non esse tanquam aliquid extrinsecum intrinsecè requisitum Con. Conf. Involvendo illud tanquam intrinsecum sibi & non connotativum Neg. Conf. Nec est necesse ut in omnibus sit imitativa voluntas actuum intellectus & prædicatorum ab expressione petibilia; alias & ipsi actus voluntatis deberent esse expressio: Jam autem quòd esse opinionem sit quid intrinsecum petitur ex prædicato expressionis. Sed sufficit ut in hoc imitetur notitiam nempe in positione assensus ad suum bonum, & in imitatione ne quidquam intentet voluntas nisi prius exprimat & cognoscat intellectus. Et cum esse vitale sit quid extrinsecum intrinsecè requisitum ad vitalitatem, etiam in actibus intellectus, eosdem imitando voluntas, esse liberum importabit pro prædicato extrinseco intrinsecè requisito.

QUÆSTIO II.

De Divisione, & Subiecto Libertatis.

PAUCA erunt de Divisione tradenda; de subiecto autem libertatis petantur reliqua ex Animasticis, & Ethicis. Ubi tractatum est, An Intellectus sit potentia libera? Itemque potentia appetitiva sensibilis? Ibidem etiam tractabatur. An Actus liber dum fit sit liber? Item An electio, Actus imperatus sint liberi, &c.

Quoad primum.

DIVIDITUR 1. Libertas in Libertatem potentia, & libertatem actus. Utraque est explicata super præmissis 1.

DIVIDITUR 2. In Libertatem quoad specificationem, & in Libertatem quoad exercitium. Libertas quoad specificationem est indifferentia ad ponendum hunc vel illum in spe-

cie actum, licet alteruter ponere debeat. Libertas autem quoad exercitium est quando non solum est indifferentis ad hunc vel illum ponendum actum, sed potest neutrum ponere.

DIVIDITUR 3. quanquam divisione cum priori coincidente Libertas in libertatem contradictionis, & libertatem Contrarietatis. Libertas contradictionis est quando non tantum est indeterminata potentia ad hunc potius actum, quam ad illum, sed fieri potest ut nullum eliciat. Appellatur hæc libertas contradictionis, quia sicut contradictio stat in esse & non esse, ita illa libertas habet indifferentiam ad esse actus, & non esse actus. Libertas autem Contrarietatis est, secundum quam datur indifferentia ad alterutrum actum, non tamen ad negationem utriusque. Appellatur hæc libertas Contrarietatis, quia sicut contraria sunt circa terminos positivos, sic & libertas Contrarietatis, est circa terminos positivos hujus, vel illius actus.

Quoad secundum:

ILLUD in præsentis reliquis alibi tractatis discutiendum venit; An Subjectum Libertatis sit nonnisi potentia activa, ita ut potentia passiva, nullo modo possit esse libera?

DICENDUM est. *Non posse salvari libertatem in potentia passiva sine ullo omnino actu illius.*

Videndæ sunt in primis Rationes aliorum. **RATIO 1.** Adferri solet. Quia Trident. docet de Justif. Can. 4. Quod in negotio salutis merè passivè nos non habeamus.

RESPONDERI potest. Hoc loco non nisi supponere Tridentinum quòd nulla potentia passiva libera de facto detur.

RATIO 2. est. Quà utitur Rec. Suar. De ratione Libertatis est indifferentia activa: definitur enim libertas, potentia quæ positis omnibus prærequisitis potest agere, vel non agere, vel agere oppositum. Hæc autem indifferentia debet esse immediata libertati.

RESPONDERI potest. Quòd libertatis nonnisi activa sit hæc definitio, non autem libertatis ut sic, quam non posse extendi etiam ad potentiam passivam, necdum ostenditur.

INSTAT 1. Idem. Voluntas ut sit libera, debet habere dominium supra suos actus, & posse illos cohibere; hoc autem dominium, non est v. g. in gratia: quia gratia non est cohibitiva actus.

RESPONDERI potest. De facto libertatem non esse conjunctam nisi cum dominio activo: sed inde non sequitur esse impossibilem libertatem potentia passiva.

INSTAT 2. Idem. Potentia passiva quæ talis non potest non recipere actum, potentia autem libera debet habere posse agere & non agere. Assumptum probatur quia potentia passiva aut posset recipere actum, vel non recipere ante illius productionem, aut post illius productionem.

tionem: hoc secundum dici non potest, quia actioeductiva necessariò infert passionem: non etiam ante productionem posset recipere & non recipere: quia receptioni resisteret vel formaliter, vel effectivè; si resisteret formaliter non posset unquam non resistere: non etiam effectivè; quia redibit ratio facta.

RESPONDETUR. Fieri posse ut potentia passiva habeat concursum, & influxum in formam, eo casu neque ante productionem, neque post productionem resisteret, sed quasi concomitantè negando concursum suum, & causalitatem sine quâ non potest procedere ad opus ipsum efficiens: fieri quod potest ut ipsum efficiens sit adstrictum ut prævideat, an sit potentia passiva exhibitura suum concursum, recepturaque an non: hinc ante productionem posset adhuc salvari quod resistat receptioni. Et certè ponatur qualitas aliqua spiritualis in Petro, cur non erit possibile, ut connaturaliter illa non sit transmissibilis in Paulum, nisi præconsultata libertate passiva: An sit scilicet recepturus, an non. Alia argumenta ejusdem non probant non posse dari potentiam passivam liberam, sed tantum quod potentia activa libera, debeat immediate influere in suos actus.

RATIO 3. est, quâ utitur Oviedo. Causa materialis determinatur ab efficiente, & efficiens determinat materiam: Unde determinatio nunquam oritur à causa materiali. Quapropter causæ materiali non potest tribui libertas in actu secundo.

RESPONDETUR. Non esse de conceptu, ut hoc causæ materialis determinabilitatem, ut dictum in physicis; Consequenter procedit argumentum, ad maximum, non nisi de causâ materiali præsentis ordinis: non autem de causâ materiali possibili. Deinde illa propositio causæ efficiens determinat materiam causam, vera est hoc sensu; quia determinat efficiendo formam, sine qua maneret materia indeterminata ad certam speciem: sed non est vera hoc sensu, quasi agens determinet pro omni eventu possibile, ut materia formam non nisi recipiat, ita ut illam non possit non recipere, hoc enim probari deberet.

INSTAT idem. Actio identificata passioni alio modo respicit principium efficiens, alio modo materiale: respicit enim principium efficiens tanquam id à quo exit, & principium passivum tanquam id, ad quod tendit, & in quo recipitur. Et sicut prius concipitur ex modo concipiendi exire, quàm recipi; ita prius concipitur agens determinare materiam, quàm materia determinans agens.

RESPONDETUR. Vi hujus rationis sequitur, quod ab organo anima spiritualis determinari non possit ad eliciendam non nisi actionem sensitivam; cum prius determinetur à principio effectivo nempe anima; quæ independen-

ter ab organo determinata non est ad eliciendam operationem materiale, utpote improporcionatam suæ spiritualitati. Dictum etiam suprà, quævis vis determinandi concedatur principio effectivo pro rerum ordine qui modò est, sed non pro possibili; ut si non possit ad productionem formæ procedere agens nisi præconsultâ potentiâ passivâ an sit receptura, vel non. Posito autem, quod materia illum concursum posset præbere, vel non præbere, non hoc ipso erit causa efficiens; quia ex vi illius concursus præbiti potentia materialis mutaretur in se; non mutatur autem in se efficiens ex vi concursus præbiti. Deinde quia efficiens ex genere efficientis non debet recipere suum effectum; debet autem causa materialis ex vi passivæ potentie pati suum effectum. Denique quamcunque tu differentiam ostendes inter causam materiam & efficientem, eadem hinc in præsentia applicabitur.

Antequam probetur Conclusio.

SUPPONO 1. Non posse salvari libertatem sine indifferentia ad concurrentium, vel non concurrentium, per ly concursum non accipiendum solum concursum in genere causæ efficientis, sed in quocunque tandem genere.

RATIO. Suppositi, quia libertas cum determinatione quâ tali salvari non potest; esset autem determinatio, si non esset indifferentia concurrenti, vel non concurrenti.

SUPPONO 2. Quod per solam indifferentiam entitativam non possit salvari libertas, quia alias etiam materia nostra esset libera, quia indifferens ad formas, ipseque intellectus est indifferens ad hoc vel illud noscendum, imò & potentie sensitivæ; Ergo indifferentia entitativa libertatem non salvat.

SUPPONO 3. Ad hoc ut indifferentia entitativa salvet libertatem addi debet indifferentia, posse præbere concursum, vel non præbere, in circumstantia reliquorum prærequisitorum. *His suppositis.*

PROBATUR 1. Conclusio. In potentia passiva sine ullo actu & posset salvari ratio liberi ut dicis, & non posset salvari ut probatur, quia non posset salvari sine indifferentia ad præbendum concursum vel non præbendum ut dixi præmissio 1. Sed hoc ipsum non potest salvari sine ullo actu, quia alias posset salvari per solam indifferentiam entitativam contra suppositum secundum.

PROBATUR 2. Nisi ponatur in potentia passiva aliquis actus, non potest quidquam ostendi per quid illa potentia transeat à non esse præbentis concursum liberè ad esse præbentis: Nihil enim plus haberet (si actus non ponatur) dum præberet concursum, ac dum non præberet liberè concursum. Et tamen dum liberè non præbet concursum, verè non præbet concursum.

PROBATUR 3. Quia interrogata illa potentia passiva; An vellet recipere formam deberet respondere, ut ita dicam, volo: hoc autem volo non est ipsa entitas potentiae: quia aliàs sic ut semper retinet entitatem, ita semper retineret volo recipere, adeoque non esset indifferens ad recipiendum, adeoque illud volo recipere debet esse aliquid distinctum ab illius entitate: hoc autem non potest esse aliud, nisi aliqua actio illius, & aliquis motus. Et certè si detur potentia, in quam efficiens inducere non possit formam nisi consulat potentiam passivam, an sit liberè receptura, non potest videre an sit liberè receptura, in ipsa entitate potentiae: quia entitas supponitur indifferens ad utramque partem: Ergo debet id videre in aliqua determinatione quocunque tandem modo salvabili & appellabili à te, modò sit aliquid præter ipsam entitatem, quod solum vel maximè in præsentì intenditur.

Censet quidem Tridentinum *sanctificari nos per voluntariam susceptionem gratiae & donorum*: sed illo loco vult quidem ad infusionem gratiae præcedere motus nostros supernaturales, sed non vult posse libertatem potentiae salvari, sine ullo actu.

Supponunt etiam hæ Probationes & Conclusio, quòd omisso libera & tamen sine ullo actu dari non possit: de quo aliàs in materia de Peccatis & Gratia.

QUÆSTIO III.

De Impedimentis Libertatis.

DE impedimento petibili ex Prædeterminatione, Decreto efficaci dictum in prima parte, & ostensum etiam quòd per Prædefinitiones quales à nostris tenentur non paucis illæsa maneat Libertas. Aliqua alia hic expedienda.

QUÆRES 1. *An Deus voluntatem necessitare possit eodem numero concursu quo concurrisset ad actum liberum?*

ASSERO I. *Quòd hoc solo titulo, quia est indifferens concursus, non possit necessitari voluntas.*

RATIO. Quia hoc titulo quòd aliquid non sit necessitans non potest necessitare, sicut nequidquam dealbat hoc ipso titulo, quia album non est. Hoc autem quia est indifferens concursus, est concursus non necessitans: Ergo

ASSERO 2. *Posito per possibile vel impossibile concursu indifferenti, & tamen posito decreto divino ad unum determinante auferretur libertas.*

RATIO. Quia libertas est indifferentia agendi vel non agendi, vel agendi oppositum positum omnibus prærequisitis; jam autem posito illo decreto utpote efficaci & prærequisito ad agendum, non posset non agere causa.

DICES I. Deus non potest facere ut cum qualitate necessitante homo operetur liberè: Ergo nec potest facere, ut cum qualitate indifferenti operetur necessario.

RESPONDETUR. Disparitatem esse; quia ad hoc ut aliquid dicatur liberè agi ex vi definitionis, sequitur ut nihil sit ex prærequisitis determinativum; quia si sit determinativum non potest non sequi operatio: Jam autem id, quòd sit necessariò, falsum est quòd omnia prærequisita ad agendum debeat habere necessaria. Supponitur autem hic præter concursum indifferenter esse appositum decretum determinans.

DICES 2. Concursus Dei ordinarius, quo concurrat cum voluntate creata est talis conditionis ut ei possit voluntas resistere: Ergo per illum nequit voluntas necessitari.

RESPONDETUR. Quòd per talem concursum extra circumstantiam decreti determinantis, non possit voluntas determinari: secus ex suppositione talis decreti.

DICES 3. Solum decretum Dei extrinsecum non potest facere, ut ignis non comburat stupam persistente eodem concursu ex parte Dei: Ergo nec necessitare potest voluntatem ad operandum concursu indifferenti.

RESPONDETUR. Disparitatem esse eo, quòd concursus exhibitus igni sit determinatus nonnisi ad unctionem, consequenter necessariò sequitur ultio: quia necessarium non definitur per hoc, ut omnia principia sint determinata: Jam autem libertas definitur per hoc, ut omnia principia sint indifferentia. Hinc quamvis concursus esset indifferens, & supponeretur decretum Dei determinatum, adhuc auferretur libertas.

ASSERO 3. *Indifferens secundum potentiam obedientialem acceptum potest assumi à Deo, & elevari ad necessitandum.*

RATIO. Tum quia nulla in hoc implicantiā: nec ostendi potest hoc esse extra sphaeram potentiae obedientialis. Tum, quia potest assumi ignis ut miraculosè producat frigus: Ergo etiam potest assumi indifferens ad necessitandum. Tum, quia actus necessarius stat cum hoc, quòd proficiatur ab extrinseco, unde & coacta ab extrinseco principium habent: Ergo etiam poterit proficisci necessitatio ab eo, quòd in entitate sua non est necessitativum. Cæterum non erit adhuc tunc illud auxilium in entitate necessitativum: quia elevatio Dei naturas rerum immutare non potest: Ergo si auxilium illud vel concursus naturæ suæ indifferens erit, etiam posita elevatione indifferens erit. Et sicut ignis elevatus ad producendum frigus, non evadit adhuc naturæ suæ frigidus; ita nec auxilium indifferens elevatum ad necessitandum erit necessarium in entitate. Hinc istud auxilium erit necessarium non nuli

caus.

causative. Quod autem dicitur de auxilio indifferenti idem proportionaliter dici debet de auxilio necessario, quod scilicet divinitus assumi possit ad ponendum aliquid liberum constitutivum Deo, ut causative evadat liberum per positionem exempli gratia alicujus qualitatis restringentis vim ejusdem, multo magis procedet assertum si dicatur assumi lignum ad componendum actum liberum &c.

Ceterum posito decreto determinante videtur non posse dari concursus indifferentem vel auxilium, si nihil insuper superaddatur: Ratio, quia per nihil transiret (in sententia actum Dei liberum per connotata salvante) illud Decretum a non esse determinantis, ad esse determinantis.

QUÆRES 2. *An absolute voluntas necessitari possit.*

ASSERO. *Posse necessitari voluntatem*, est contra Vasq. Bann. Alvarez, quibus opponunt se Suar. uterque Bellarm. & alii.

RATIO. Quia id non implicat contradictionem. Deinde dari potest qualitas necessaria & determinata non nisi ad hoc, qualem agnoscunt Thomistæ suam Prædeterminationem: Hæc qualitas necessario inferret actum volitionis; hoc ipso enim non esset determinativa: Ergo per illam qualitatem necessitabitur voluntas: quia eam necessitari non aliud est, quam reddi non indifferentem in agendo.

DICES 1. Potentia necessaria non potest etiam divinitus liberè operari: Ergo nec libera necessario poterit operari.

Responsum sup. Falsum esse Antecedens: Si enim divinitus potest frigidum producere calorem: quare necessarium non poterit assumi tanquam instrumentum per elevationem ad producendum aliquid liberum.

Probat etiam Argumentum multum; quia probat voluntatem nostram in patria non elicere actum necessarium amoris. Item divinam voluntatem non necessario seipsam amare, eo quod liberè possit aliquid amare v. g. decreta sua libera, existentiam creaturarum, &c. similia.

DICES 2. Stante judicio necessario non potest liberè operari voluntas: Ergo stante judicio indifferenti non potest operari necessario, alias ferretur in incognitum.

RESPONDETUR. Si sit res de judicio necessario per ordinem ad potentiam obedientialem poterit elevari judicium necessarium, ut sequatur actus liber: Si autem quæstio non procedat de elevatione, disparitas erit: quia ad libertatem requiritur vi definitionis, ut positus omnibus prærequisitis possit non agere voluntas: hinc quamvis maheat judicium indifferens, si aliunde ponatur determinatio, auferretur libertas. Posito autem judicio necessario, jam ponitur principium determinans, adeoque non poterit liberè operari voluntas.

TRACTATUS III.

De Actibus Humanis in ordine ad

Praxim.

Formavi Titulum Methodi causâ, Tractatum tamen hunc aliàs impressum, hic non adjicio, volens si Deo cordi fuerit, unâ omnes materias morales complecti.

Hæc postquam de Angelis & Actibus Humanis tractavimus, Angeli & Humani esse condicamus.

A. M. D. G. Bq; V. H.

b. M.

